

دستورالعمل اجرایی نحوه انجام معاملات در بورس اوراق بهادار تهران

این دستورالعمل در اجرای مواد ۴، ۵، ۶، ۸، ۱۳، ۱۵، ۱۶، ۱۸، ۲۲، ۲۳، ۲۴ و ۲۶ آئین نامه معاملات در شرکت بورس اوراق بهادار تهران (مصوب شورای عالی بورس و اوراق بهادار) در ۱۸ فصل، ۱۲۳ ماده و ۳۴ تبصره در تاریخ ۱۳۸۹/۹/۱۳ به تصویب هیأت مدیره سازمان بورس و اوراق بهادار رسید.

فصل اول: تعاریف و اصطلاحات

ماده ۱: اصطلاحات و واژه‌هایی که در ماده ۱ قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران مصوب آذرماه ۱۳۸۴ مجلس شورای اسلامی و آئین نامه معاملات در شرکت بورس اوراق بهادار تهران تعریف شده‌اند، به همان مفاهیم در این دستورالعمل به کار رفته‌اند. واژه‌های دیگر دارای معانی زیر می‌باشند:

۱. **بازار عادی:** یکی از بازارهای سامانه معاملات است که در آن معاملات عادی اوراق بهادار بر اساس مقررات مربوط، انجام می‌شود.

۲. **بازار معاملات عمده:** یکی از بازارهای سامانه معاملات است که در آن معاملات عمده اوراق بهادار براساس مقررات مربوط، انجام می‌شود.

۳. **بورس:** بورس اوراق بهادار تهران (شرکت سهامی عام) است.

۴. **توقف نماد:** جلوگیری از انجام معامله یک ورقه بهادار برای مدت محدود است.

۵. **تعليق نماد:** جلوگیری از انجام معامله یک ورقه بهادار تا رفع دلایل تعليق است.

۶. **حجم سفارش:** تعداد ورقه بهاداری است که در قالب یک سفارش، وارد سامانه معاملاتی می‌شود.

۷. **حراج پیوسته:** شیوه ای است که براساس آن، به محض تطبیق قیمت سفارش های وارد شده به سامانه معاملاتی، معامله انجام می‌شود.

۸. **حراج ناپیوسته (Auction):** شیوه ای است که براساس آن، پس از ورود سفارش ها به سامانه معاملات، معامله براساس قیمت نظری گشایش (TOP) انجام می‌شود.

۹. **دامنه نوسان روزانه قیمت:** دامنه نوسان قیمت اوراق بهادار قابل معامله در بورس است که نسبت به قیمت مرجع تعیین می‌شود و ورود سفارش‌ها در هر روز صرفاً در این دامنه قیمت، مجاز است.
۱۰. **دستورالعمل پذیرش:** دستورالعمل پذیرش اوراق بهادار در بورس اوراق بهادار تهران مصوب هیأت مدیره سازمان است.
۱۱. **سفارش متوقف (Stop Order):** سفارش غیرفعالی است که فعال شدن آن در مورد سفارش‌های خرید، زمانی است که قیمت آخرین معامله بازار با قیمت تعیین شده توسط مشتری مساوی یا از آن بیشتر شود و در مورد سفارش‌های فروش، زمانی است که قیمت آخرین معامله بازار با قیمت تعیین شده توسط مشتری مساوی یا از آن کمتر شود.
۱۲. **سهام پایه:** عبارت از مجموع تعداد سهام ثبت شده ناشر پذیرفته شده در بورس است. در محاسبه تعداد سهام پایه، سهام جدیدی که در مرحله پذیرهنویسی یا ثبت قانونی قرار دارند نیز لحاظ می‌شوند.
۱۳. **سود (زیان) قابل اعمال:** سود (زیان) خالص پس از کسر مازاد درآمدهای متفرقه بر هزینه‌های متفرقه است. در صورتی که مازاد درآمد (هزینه) های متفرقه معادل یا بیشتر از ۲۰ درصد سود (زیان) خالص باشد، تغییرات آن در ۲۰ درصد ضرب و به سود (زیان) قابل اعمال اضافه می‌شود.
۱۴. **شرکت سپرده‌گذاری مرکزی:** شرکت سپرده‌گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه (سهامی عام) است.
۱۵. **قیمت پایه:** قیمت مشخص و بدون قید و شرطی است که توسط فروشنده برای عرضه سهام در معاملات عمده تعیین و از طریق کارگزار فروشنده به بورس اعلام می‌شود و مبنای رقابت در معاملات عمده می‌باشد.
۱۶. **قیمت مرجع:** قیمت پایانی سهم یا قیمت تعدیل شده پایانی در روز معاملاتی قبل، حسب مورد است که توسط بورس محاسبه می‌شود.
۱۷. **قیمت تعدیل شده پایانی:** قیمتی است که پس از اعمال اثر تغییرات سرمایه و یا تقسیم سود نقدی در قیمت پایانی محاسبه می‌شود.
۱۸. **قیمت نظری گشایش (TOP):** قیمتی است که در مرحله گشایش، براساس سفارش‌های ثبت شده با استفاده از سازوکار حراج، توسط سامانه معاملاتی محاسبه و معاملات مرحله گشایش با آن قیمت انجام می‌شود.

۱۹. **معامله عمده:** معامله‌ای است که تعداد سهام یا حق تقدم قابل معامله در آن در شرکت‌هایی که سهام پایه آنها بیش از سه میلیارد عدد است، بزرگتر یا مساوی یک درصد سهام پایه و در شرکت‌هایی که سهام پایه آنها کمتر یا مساوی سه میلیارد عدد است، بزرگتر یا مساوی ۵ درصد باشد.
۲۰. **معاملات عمده شرايطی:** معامله عمده‌ای است که تسویه وجوه آن با شرايط اعلامی در اطلاعیه عرضه عمده براساس ضوابط مندرج در این دستورالعمل و مقررات مربوطه انجام می‌شود.
۲۱. **مقررات:** تمام مصوباتی است که توسط مراجع ذیصلاح از جمله مجلس شورای اسلامی، هیأت وزیران، شورا، سازمان و امثال آن در چارچوب اختیارات آنها وضع شده و بورس، کارگزار، مشتریان و سایر اشخاص ذیربط موظف به رعایت آنها هستند.
۲۲. **ناشر پذیرفته شده:** ناشری است که اوراق بهادار آن در بورس پذیرفته شده است.
۲۳. **واحد پایه سفارش (LOT):** تعداد مشخصی از اوراق بهادار است که حجم سفارش وارده به سامانه معاملاتی باید مضرب صحیحی از آن باشد.

فصل دوم: ضوابط کلی انجام معاملات اوراق بهادار

ماده ۲: معاملات اوراق بهادار، طی یک جلسه معاملاتی در روزهای شنبه تا چهارشنبه هر هفته به استثنای ایام تعطیل رسمی از ساعت ۹ صبح تا ۲۱ انجام می‌شود. تمامی روزهایی که جلسه معاملاتی در آن برگزار می‌شود، روز کاری محسوب می‌گردند.

تبصره: هیأت مدیره بورس می‌تواند زمان و تعداد جلسه‌های معاملاتی را در صورتی که امکانات فنی و شرايط تسویه مهیا باشد، تغییر دهد.

ماده ۳: مدیر عامل بورس می‌تواند ساعات شروع و خاتمه و طول جلسه معاملاتی را در صورت بروز اشکالات فنی در سامانه معاملاتی تغییر دهد. این تغییرات باید بلافاصله و به نحو مقتضی به اطلاع عموم برسد. بورس باید مستندات مربوط به اشکالات فنی سامانه معاملاتی را در سوابق خود نگهداری و حسب درخواست سازمان، آن را ارایه نماید.

ماده ۴: معاملات دو طرفه و معاملات با اقرباء تابع ضوابط کلی انجام معاملات اوراق بهادار خواهد بود.

ماده ۵: معاملات اشخاص خارجی با رعایت مقررات مندرج در آئین‌نامه سرمایه‌گذاری خارجی در بورس‌ها و بازارهای خارج از بورس مصوب ۸۹/۰۱/۹۲ هیأت وزیران، اصلاحات بعدی آن و سایر مقررات مربوط صورت می‌پذیرد.

فصل سوم: مراحل انجام معامله

ماده ۶: معاملات اوراق بهادار بر مبنای واحد پول رسمی جمهوری اسلامی ایران انجام می‌شود. هیأت مدیره بورس می‌تواند واحد پول دیگری را نیز با هماهنگی سازمان تعیین کند.

ماده ۷: معاملات اوراق بهادار از طریق سامانه معاملات و توسط کارگزاران عضو بورس انجام می‌شود.

ماده ۸: نماد معاملاتی، به تفکیک اوراق بهادار و بازارهای تعریف شده در سامانه معاملاتی توسط بورس تعیین می‌شود.

ماده ۹: معاملات اوراق بهادار در یکی از بازارهای بورس انجام خواهد شد. مراحل انجام معاملات به شرح زیر است:

۱. **پیش‌گشایش:** این مرحله ۳۰ دقیقه قبل از شروع معاملات است که در آن امکان ورود، تغییر یا حذف

سفارش وجود دارد لیکن معامله ای انجام نمی‌شود؛

۲. **مرحله گشایش:** این مرحله بلافاصله پس از مرحله پیش‌گشایش است و در آن، سفارش‌های موجود

در سامانه معاملات براساس ساز و کار حراج ناپیوسته و در دامنه نوسان روزانه قیمت، انجام می‌شود؛

۳. **مرحله حراج پیوسته:** این مرحله پس از انجام مرحله گشایش شروع و در آن معاملات براساس حراج

پیوسته انجام می‌شود؛

۴. **مرحله حراج ناپیوسته پایانی:** این مرحله بلافاصله پس از خاتمه مرحله حراج پیوسته و ۱۵ دقیقه

قبل از مرحله معاملات پایانی شروع و به مدت ۱۵ دقیقه ادامه می‌یابد. طی این مرحله امکان ورود، تغییر

یا حذف سفارش توسط کارگزاران وجود دارد لیکن معامله ای انجام نمی‌شود. در پایان این مرحله سفارش

های موجود در سامانه معاملات براساس ساز و کار حراج ناپیوسته و در دامنه نوسان روزانه قیمت اجرا

می‌شود؛

۵. **مرحله معاملات پایانی:** ۱۵ دقیقه پایانی جلسه معاملاتی است که طی آن ورود سفارش و انجام

معامله با قیمت پایانی امکان‌پذیر است.

تبصره ۱: معاملات بورس در هر جلسه معاملاتی حداقل شامل مراحل ۱ تا ۳ فوق می‌باشد. استفاده از

مراحل ۴ و ۵ با تصویب هیأت مدیره بورس و سه روز کاری پس از اطلاع‌رسانی به عموم امکان‌پذیر است.

تبصره ۲: هیأت مدیره بورس می‌تواند زمانی خارج از جلسه معاملاتی را برای ورود، تغییر یا حذف

سفارش‌ها تعیین نماید.

فصل چهارم: انواع سفارش ها

ماده ۱۰: سفارش های وارد شده به سامانه معاملات، حداقل باید حاوی موارد زیر باشد:

۱. نماد معاملاتی؛
۲. تعیین خرید یا فروش؛
۳. نوع سفارش؛
۴. حجم سفارش؛
۵. شرایط قیمتی؛
۶. کد معاملاتی؛
۷. اعتبار زمانی سفارش.

ماده ۱۱: انواع سفارش ها در سامانه معاملاتی به شرح زیر است:

۱. **سفارش محدود (Limit order):** سفارش خرید یا فروشی است که در قیمت تعیین شده توسط مشتری، یا بهتر از آن انجام می شود؛
۲. **سفارش با قیمت باز (Market order):** سفارشی است که بدون تعیین قیمت وارد سامانه معاملاتی شده و با قیمت بهترین سفارش طرف مقابل اجرا می شود. در صورت اجرا نشدن بخشی از سفارش، باقیمانده به صورت یک سفارش با قیمت باز در سامانه باقی خواهد ماند؛
۳. **سفارش باز - محدود (Market to limit order):** سفارشی است که فقط در مرحله حراج پیوسته می تواند وارد سامانه معاملاتی شود. این سفارش بدون تعیین قیمت وارد سامانه معاملاتی شده و با قیمت بهترین سفارش طرف مقابل اجرا می شود. در صورت اجرا نشدن بخشی از سفارش، باقیمانده به صورت یک سفارش محدود به قیمت آخرین معامله انجام شده در سیستم باقی می ماند؛
۴. **سفارش به قیمت گشایش (Market on opening order):** سفارشی است که فقط در مرحله پیش گشایش می تواند وارد سامانه معاملات شود. این سفارش بدون تعیین قیمت وارد سامانه معاملاتی شده و در مرحله گشایش با قیمت گشایش معامله خواهد شد. در صورت اجرا نشدن بخشی از سفارش، باقیمانده به صورت یک سفارش محدود با قیمت گشایش در سیستم باقی می ماند؛

۵. **سفارش متوقف به باز (Stop loss order):** سفارش متوقفی است که پس از فعال شدن، به سفارش با قیمت باز تبدیل می‌شود؛

۶. **سفارش متوقف به محدود (stop limit order):** سفارش متوقفی است که پس از فعال شدن به سفارش محدود با قیمتی که از قبل در سفارش مشخص شده است، تبدیل می‌شود.

ماده ۱۲: سفارش‌ها به لحاظ نحوه اجرا به شرح زیر می‌باشند:

۱. **اجرای دو طرفه سفارش (Cross order):** سفارشی است که با استفاده از آن، کارگزار می‌تواند اقدام به ورود همزمان سفارش خرید و فروش با حجم و قیمت یکسان نموده و معامله نماید. قیمت وارده به سامانه معاملاتی باید بیشتر یا مساوی قیمت بهترین سفارش خرید ثبت شده در سامانه معاملاتی و کمتر یا مساوی قیمت بهترین سفارش فروش ثبت شده در سامانه معاملاتی باشد. این سفارش فقط در مرحله حراج پیوسته می‌تواند وارد سامانه معاملات شده و اجرا شود؛

۲. **سفارش دو بخشی (Iceberg order):** سفارش خرید یا فروشی است که دارای دو بخش پنهان و آشکار است. بخش آشکار سفارش در صف خرید یا فروش قرار گرفته و قابل رویت می‌باشد و بخش پنهان آن به صورت غیرفعال است. حجم قسمت آشکار و پنهان سفارش توسط کارگزار تعیین می‌شود. در صورتی که کل بخش آشکار سفارش معامله شود، به میزان حجم قسمت آشکار، سفارش پنهان فعال شده و در نوبت قرار می‌گیرد. حداقل کل سفارش و حداقل حجم قسمت آشکار در سفارش‌های دو بخشی، توسط بورس تعیین می‌شود؛

۳. **سفارش انجام و ابطال (fill & kill):** سفارش محدودی است که بلافاصله پس از ورود باید اجرا شود و در صورت عدم اجرای تمام یا بخشی از آن، مقدار باقیمانده به صورت خودکار از سامانه حذف خواهد شد. امکان ورود این سفارش در مرحله پیش‌گشایش وجود ندارد؛

۴. **سفارش همه یا هیچ (All or Non):** سفارش محدودی است که اجرای آن منوط به معامله کل سفارش است. در صورت عدم امکان معامله کل سفارش بلافاصله بعد از ورود، سفارش به صورت خودکار از سامانه حذف می‌شود. امکان ورود این سفارش در مرحله پیش‌گشایش وجود ندارد.

ماده ۱۳: اعتبار زمانی سفارش ها به شرح ذیل می باشد:

۱. سفارش روز (Day): سفارشی است که اعتبار آن در پایان روز معاملاتی به اتمام می رسد و به صورت خودکار از سامانه معاملات حذف می شود؛
۲. سفارش جلسه (Session): سفارشی است که اعتبار آن در پایان جلسه رسمی معاملاتی به اتمام می رسد و به صورت خودکار از سامانه معاملاتی حذف می شود؛
۳. سفارش بدون محدودیت زمانی (Good Till Cancel): این سفارش تا زمانی که توسط کارگزار حذف نشود در سامانه معاملاتی باقی مانده و معتبر می باشد؛
۴. سفارش مدت دار (Good Till Date): سفارشی است که اعتبار آن در پایان تاریخی که در زمان ورود سفارش مشخص شده به اتمام می رسد و پس از آن به صورت خودکار از سامانه معاملات حذف می شود؛
۵. سفارش زمانی (Sliding Validity): کارگزار در زمان ورود سفارش، تعداد روز های مشخصی (T) را جهت اعتبار سفارش مشخص می کند. این سفارش تا تاریخی که معادل تاریخ ورود سفارش به علاوه تعداد روزهای تعیین شده (T) است، معتبر بوده و پس از آن به صورت خودکار از سامانه معاملات حذف می شود.

ماده ۱۴: اولویت سفارش ها در سامانه معاملات بر حسب نوع سفارش، به ترتیب به شرح زیر می باشد:

- الف) سفارش با قیمت باز و باز - محدود؛
- ب) سفارش به قیمت گشایش؛
- ج) سفارش محدود.

فصل پنجم: توقف نماد معاملاتی

ماده ۱۵: نماد معاملاتی اوراق بهادار پذیرش شده در بورس در موارد زیر توسط بورس متوقف می‌شود:

۱. یک روز کاری قبل از برگزاری مجامع عمومی صاحبان سهام براساس اطلاعیه دعوت به مجمع منتشره توسط سازمان؛
۲. یک روز کاری قبل از برگزاری جلسه هیأت مدیره ناشر پذیرفته شده جهت تصمیم‌گیری در خصوص تغییر سرمایه بر اساس اطلاعیه منتشره توسط سازمان؛
۳. یک روز کاری قبل از سررسید پرداخت سود علی‌الحساب اوراق بهادار در صورت تقاضای ناشر پذیرفته شده.

ماده ۱۶: بورس نماد معاملاتی ناشران پذیرفته شده را بلافاصله پس از اعلام سازمان مبنی بر دریافت اطلاعات با اهمیت، در موارد زیر متوقف می‌کند:

۱. در صورتی که سود (زیان) قابل اعمال براساس پیش‌بینی های ارایه شده نسبت به سود (زیان) قابل اعمال براساس آخرین پیش‌بینی افشا شده سال مالی مربوطه، بیش از ۲۰ درصد تغییر داشته باشد؛
 ۲. در صورتی که سود (زیان) قابل اعمال براساس عملکرد واقعی نسبت به سود (زیان) قابل اعمال براساس آخرین پیش‌بینی افشا شده سال مالی مربوطه بیش از ۲۰ درصد تغییر داشته باشد؛
 ۳. در صورتی که سود (زیان) قابل اعمال براساس اولین پیش‌بینی ارایه شده نسبت به سود (زیان) قابل اعمال براساس آخرین پیش‌بینی یا عملکرد واقعی سال مالی قبل بیش از ۲۰ درصد تغییر داشته باشد؛
 ۴. در صورت خرید یا فروش دارایی ثابت و یا سهام به نحوی که قیمت تمام شده آن بیش از ۲۰ درصد ارزش مجموع دارایی ها براساس آخرین اطلاعات افشا شده ناشر پذیرفته شده باشد.
- تبصره:** تغییرات موضوع بندهای ۱ الی ۳، فقط در صورتی که قدر مطلق آن بیش از ۵۰ ریال باشد، منجر به توقف نماد معاملاتی می‌شود.

ماده ۱۷: در موارد زیر نماد معاملاتی توسط بورس تعلیق می‌گردد و رفع تعلیق نماد معاملاتی منوط به رفع دلایل تعلیق می‌باشد:

۱. در صورتی که بنا به اعلام سازمان حسابرس و بازرس قانونی نسبت به صورت های مالی ناشر پذیرفته شده، “اظهارنظر مردود” یا “عدم اظهارنظر” ارایه نموده باشد؛
 ۲. در صورت تعلیق پذیرش طبق دستورالعمل پذیرش اوراق بهادار در بورس اوراق بهادار تهران.
- تبصره:** سازمان می‌تواند جهت پیشگیری از تضییع حقوق سرمایه‌گذاران، در شرایطی که ابهام اساسی نسبت به شفافیت اطلاعات ناشر وجود داشته باشد یا حسب اطلاع ناشر مبنی بر وجود اطلاعات مهم (با اهمیت) نماد معاملاتی ناشر پذیرفته شده را تعلیق نماید.

ماده ۱۸: در صورتی که معاملات اوراق بهادار مظنون به استفاده از اطلاعات نهانی یا دستکاری قیمت باشد، بورس می‌تواند رأساً یا به موجب اعلام سازمان نماد معاملاتی اوراق بهادار را متوقف نماید. بازگشایی نماد معاملاتی پس از بررسی های لازم و حداکثر تا پایان روز معاملاتی بعد حسب مورد به تشخیص بورس یا سازمان خواهد بود.

ماده ۱۹: بورس باید دلیل توقف نماد معاملاتی را حداکثر تا پایان روز کاری توقف نماد معاملاتی اطلاع رسانی نماید. همچنین بورس مکلف است حداقل ۱۵ دقیقه قبل از بازگشایی نماد معاملاتی مراتب را به اطلاع عموم برساند.

فصل ششم: بازگشایی نماد معاملاتی

ماده ۲۰: بازگشایی نماد های معاملاتی ورقه بهادار با اعلام سازمان و طبق شرایط زیر انجام می‌شود:

۱. حداکثر دو روز کاری پس از برگزاری مجمع عمومی عادی ناشر پذیرفته شده که تصمیمات آن تصویب صورت های مالی یا تقسیم سود باشد، بدون محدودیت دامنه نوسان؛
۲. حداکثر دو روز کاری پس از برگزاری مجمع عمومی عادی که موضوع آن سایر موارد غیر از بند ۱ باشد، با محدودیت دامنه نوسان؛
۳. حداکثر دو روز کاری پس از برگزاری مجمع عمومی فوق‌العاده‌ای که تصمیمات آن منجر به تغییر سرمایه ناشر پذیرفته شده نگردد، با اعمال محدودیت دامنه نوسان؛

۴. حداکثر دو روز کاری پس از برگزاری مجمع عمومی و یا جلسه هیأت مدیره درخصوص تغییر سرمایه یا انتشار هرگونه اوراق بهادار دیگر به منظور تامین مالی، بازگشایی نماد طی مهلت مقرر در این بند منوط به افشای پیش‌بینی پس از اعمال اثرات تغییر سرمایه یا انتشار اوراق بهادار، بدون محدودیت دامنه نوسان؛

۵. نماد های معاملاتی که به موجب ماده ۱۶ متوقف شده‌اند، در اولین جلسه معاملاتی پس از افشای اطلاعات، بدون محدودیت دامنه نوسان؛

۶. در صورتی که نماد معاملاتی اوراق بهادار قبل از سررسید پرداخت سود علی‌الحساب متوقف شده باشد، در روز معاملاتی پس از سررسید بازگشایی خواهد شد.

تبصره: مواعد زمانی جهت بازگشایی نماد های موضوع این ماده، در شرایط خاص و با دستور مدیرعامل بورس می‌تواند حداکثر با یک روز تأخیر اعمال گردد.

ماده ۲۱: در صورت رفع دلایل تعلیق نماد های معلق، بازگشایی نماد با اعلام سازمان بوده و چگونگی اعمال محدودیت دامنه نوسان توسط سازمان تعیین می‌شود.

ماده ۲۲: بازگشایی نماد معاملاتی از طریق حراج ناپیوسته با اعمال یک مرحله پیش‌گشایش شروع و با اجرای حراج ناپیوسته پایان می‌یابد. پس از این مرحله، معاملات از طریق حراج پیوسته در زمان باقیمانده تا پایان جلسه معاملاتی و در دامنه نوسان مجاز روزانه قیمت انجام می‌شود. قیمت مرجع در دوره حراج پیوسته، قیمت کشف شده از طریق حراج ناپیوسته است.

تبصره: در صورتی که در دوره حراج ناپیوسته معامله‌ای صورت نپذیرد یا به دلیل غیرعادی بودن قیمت کشف شده یا حجم اوراق بهادار معامله شده، معاملات انجام شده در دوره حراج ناپیوسته توسط بورس تایید نگردد، به تشخیص بورس و پس از اطلاع‌رسانی، حراج ناپیوسته موضوع این ماده برای یکبار دیگر قابل تکرار است. به هر ترتیب در صورت عدم کشف قیمت، آخرین قیمت پایانی نماد معاملاتی، قیمت مرجع در دوره حراج پیوسته خواهد بود.

فصل هفتم: دامنه نوسان روزانه قیمت و محدودیت حجمی

ماده ۲۳: دامنه نوسان روزانه قیمت اوراق بهادار و حق تقدم، حجم مبنای اوراق بهادار، محدودیت حجمی و واحد پایه سفارش با پیشنهاد هیأت مدیره بورس به تأیید هیأت مدیره سازمان خواهد رسید. بورس باید ۳ روز کاری قبل از اعمال تغییرات موارد فوق، مراتب را اطلاع رسانی نماید.

تبصره ۱: در مورد اوراق بهاداری که دارای بازارگردان می باشند، دامنه نوسان روزانه قیمت طبق مقررات بازارگردانی است.

تبصره ۲: بورس می تواند به درخواست کارگزار محدودیت حجم هر سفارش را جهت انجام معاملات بیشتر از یک میلیون سهم یا حق تقدم اعمال ننماید.

تبصره ۳: بورس می تواند در عرضه های اولیه محدودیت حجم هر سفارش را برای کارگزاران خریدار و فروشنده متناسب با سهمیه هر کارگزار تغییر دهد.

ماده ۲۴: در صورتیکه حجم معاملات انجام شده در بازار عادی سهم مساوی یا بیشتر از حجم مبنای شرکت باشد، قیمت پایانی سهم برابر با میانگین موزون قیمت معاملات انجام شده نماد طی جلسه معاملاتی در بازار عادی خواهد بود، در غیر این صورت، قیمت پایانی به شرح زیر محاسبه می گردد:

(تفاوت میانگین موزون قیمت سهام معامله شده نسبت به قیمت پایانی روز قبل * حجم معاملات انجام شده در بازار عادی سهم تقسیم بر حجم مبنا) + قیمت پایانی روز قبل

تبصره: قیمت پایانی نماد های معاملاتی اوراق مشارکت و حق تقدم سهام برابر با میانگین موزون قیمت معاملات انجام شده نماد طی جلسه معاملاتی در بازار عادی خواهد بود.

فصل هشتم: گره معاملاتی

ماده ۲۵: گره معاملاتی وضعیتی است که:

۱. در آن یک نماد معاملاتی به رغم برخورداری از صف سفارش خرید یا فروش در پایان جلسه معاملاتی حداقل معادل یک برابر حجم مبنا برای شرکت هایی با ۳ میلیارد سهم و بیشتر و دو برابر حجم مبنا برای سایر شرکت ها، به علت عدم تقارن قیمت های درخواست خرید و فروش، حداقل به مدت ۵ جلسه معاملاتی متوالی مورد معامله قرار نگیرد یا متوسط معاملات روزانه آن در این دوره (به استثنای معاملات در بازار معاملات عمده)، کمتر از ۵ درصد حجم مبنا باشد؛

۲. کلیه معاملات یک نماد معاملاتی در ۵ جلسه معاملاتی متوالی در سقف دامنه نوسان روزانه قیمت باشد؛

۳. کلیه معاملات یک نماد معاملاتی در ۵ جلسه معاملاتی متوالی در کف دامنه نوسان روزانه قیمت باشد.

ماده ۲۶: فهرست شرکت های مشمول گره معاملاتی توسط بورس استخراج و حداکثر تا پیش از شروع روز معاملاتی از طریق سامانه معاملات و همچنین سایت رسمی شرکت به اطلاع عموم می رسد.

ماده ۲۷: مقررات گره معاملاتی در مورد سهام شرکت هایی با سهام پایه کمتر از ۱۵۰ میلیون سهم با تشخیص مدیرعامل بورس می تواند اعمال نشود.

ماده ۲۸: برای نمادهای معاملاتی که بر اساس اعلام بورس مشمول گره معاملاتی می شوند، در ابتدای روز معاملاتی بعد و در مرحله گشایش، با دامنه نوسان ۲ برابر دامنه نوسان روزانه قیمت عادی آن نماد انجام و سپس در حراج پیوسته معاملات در دامنه نوسان روزانه قیمت انجام می شود. قیمت مرجع در دوره حراج پیوسته، قیمت کشف شده از طریق حراج ناپیوسته است.

تبصره: در صورت عدم انجام معامله از طریق حراج ناپیوسته، آخرین قیمت پایانی نماد معاملاتی، قیمت مرجع در دوره حراج پیوسته خواهد بود.

فصل نهم: تأیید معاملات

ماده ۲۹: تمامی معاملات اوراق بهادار در بورس، در صورتی قطعیت می یابد که به تأیید بورس برسد.

ماده ۳۰: مدیرعامل بورس صرفاً در شرایط زیر، می تواند بخشی از معاملات اوراق بهادار را حداکثر تا پایان روز برگزاری جلسه معاملاتی تأیید ننماید:

۱. براساس تقاضای کارگزار به دلیل وقوع آن دسته از اشتباهاتی که طبق مقررات مصوب هیأت مدیره سازمان احصاء می شود؛

۲. خطای معاملاتی متأثر از اشکال سامانه معاملات؛

۳. مازاد سهام یا حق تقدم سهام فروخته شده بیش از مقداری که مشمول تعریف معاملات عمده می گردد، از یک کد معاملاتی و طی یک جلسه معاملاتی.

۴. تمام معاملات یا صرفاً معاملات بیش از سهمیه، در صورت عدم رعایت سهمیه اعلام شده برای خرید یا فروش اوراق بهادار؛

۵. سایر موارد طبق قوانین و مقررات.

تبصره ۱: کلیه مدارک و سوابق معاملات تأیید نشده باید نگهداری شده و حسب درخواست به سازمان ارائه گردد.

تبصره ۲: عرضه های اولیه و عرضه های سهام شرکت های دولتی در راستای خصوصی سازی و معامله آخرین روز حق تقدم استفاده نشده، مشمول بند ۳ نمی باشند.

ماده ۳۱: در صورتی که ظن دستکاری قیمت یا استفاده از اطلاعات نهانی وجود داشته باشد، بورس می تواند معاملاتی را که با نوسان غیرعادی قیمت یا حجم غیرعادی انجام شود، تأیید ننماید.

فصل دهم: ضوابط کلی معاملات عمده

ماده ۳۲: معاملات عمده در بازاری مجزا که به همین منظور در سامانه معاملاتی ایجاد شده انجام می شود. در این معاملات دامنه نوسان روزانه قیمت و محدودیت حجمی اعمال نمی شود.

تبصره: برای انجام معاملات عمده، نماد سهم در بازار عادی باید باز باشد.

ماده ۳۳: عرضه سهام در معاملات عمده باید به صورت یکجا و از یک کد معاملاتی باشد.

تبصره: کد معاملاتی موضوع این ماده می تواند یک کد تجمیعی با رعایت مقررات مصوب سازمان باشد.

ماده ۳۴: برای انجام معامله عمده، کارگزار فروشنده باید درخواست کتبی خود مبنی بر فروش سهام یا حق تقدم سهام را به همراه اطلاعات و مستندات زیر، در قالب فرمت اطلاعاتی عرضه عمده مصوب بورس ارائه نماید:

۱. تعداد سهام یا حق تقدم سهام قابل عرضه؛

۲. قیمت پایه؛

۳. تاریخ شروع رقابت؛

۴. نام عرضه کننده به همراه تصویر سفارش فروش؛

۵. شرایط فروش از جمله نقدی یا اقساطی بودن ثمن معامله و در صورت اقساطی بودن نحوه تقسیط و وثایق مورد نیاز؛

۶. مدارکی دال بر مالکیت یا نمایندگی عرضه کننده در انتقال حقوق مالی و غیرمالی سهام یا حق تقدم سهام؛

۷. قرارداد پیشنهادی فروش، در صورت وجود؛

۸. اعلام مهلت تسویه طبق مقررات؛

۹. سایر اطلاعات به درخواست بورس.

تبصره: اطلاعات موضوع این ماده کتباً توسط فروشنده به کارگزار وی ارایه و پس از تأیید صحت مستندات اخذ شده توسط کارگزار فروشنده به بورس تحویل می‌گردد.

ماده ۳۵: درخواست عرضه سهام یا حق تقدم سهام کمتر از پنج درصد سهام پایه در بازار معاملات عمده، حداقل تا ساعت ۱۰ صبح روز کاری قبل از عرضه باید در دبیرخانه بورس ثبت و در صورت تطبیق اطلاعاتی عرضه عمده با مقررات به تشخیص مدیرعامل بورس، باید حداکثر تا پایان ساعت کاری همان روز از طریق سایت رسمی بورس اطلاع‌رسانی شود.

ماده ۳۶: درخواست عرضه سهام یا حق تقدم سهام به میزان پنج درصد سهام پایه تا ۵۰ درصد آن، حداقل تا چهار روز کاری قبل از عرضه و درخواست عرضه سهام یا حق تقدم سهام ۵۰ درصد یا بیشتر از آن نیز حداقل باید ۷ روز کاری قبل از عرضه در دبیرخانه بورس ثبت و در صورت تطبیق اطلاعاتی عرضه عمده با مقررات به تشخیص مدیرعامل بورس، تا پایان همان روز کاری از طریق سایت رسمی بورس به اطلاع عموم برسد.

ماده ۳۷: بورس می‌تواند از انتشار اطلاعاتی عرضه عمده در صورتی که شرایط اعلامی توسط عرضه‌کننده مغایر اصل منصفانه بودن و شفافیت بازار باشد، خودداری نماید.

ماده ۳۸: مندرجات اطلاعاتی عرضه عمده پس از انتشار توسط بورس، قابل تغییر نیست. لذا هرگونه تغییر مفاد اطلاعاتی عرضه عمده به منزله انصراف فروشنده تلقی می‌شود.

ماده ۳۹: در صورت انتشار آگهی فروش در جراید، توسط فروشنده، اطلاعات مندرج در آن نباید با اطلاعات ارایه شده به بورس مغایرت داشته باشد. در صورت مغایرت، اطلاعات منتشر شده در سایت رسمی بورس مبنای انجام معامله می‌باشد.

ماده ۴۰: نماد معامله عمده، حداکثر قبل از یک ساعت پایانی جلسه معاملاتی گشایش می‌یابد در صورتی که به دلایل فنی یا اجرایی، شرایط گشایش نماد در این مهلت مهیا نگردد، رقابت به جلسه معاملاتی بعد موکول می‌شود.

تبصره: بورس باید مستندات مربوط به دلایل موضوع این ماده را در سوابق خود نگهداری نماید و حسب مورد به سازمان ارائه نماید.

ماده ۴۱: حداقل تغییر قیمت مجاز هر سفارش در معاملات عمده مانند بازار عادی است. مدیرعامل بورس می‌تواند حداقل تغییر قیمت مجاز هر سفارش را برای یک معامله عمده تغییر دهد، لیکن باید قبل از شروع جلسه معاملاتی بعد، مراتب را به اطلاع عموم برساند.

ماده ۴۲: در معاملات عمده، هر کارگزار خریدار تنها می‌تواند در قالب یک سفارش خرید رقابت نماید و امکان شرکت در رقابت توسط یک کارگزار با سفارش‌های مختلف برای چند شخص یا گروه وجود ندارد.

ماده ۴۳: هر کارگزار در یک معامله عمده نمی‌تواند همزمان در دو سمت عرضه و تقاضا فعالیت نماید.

ماده ۴۴: در معاملات عمده، تعداد سهام یا حق تقدم سهام هر سفارش خرید باید برابر تعداد سهام یا حق تقدم سهام اعلام شده در اطلاعیه عرضه عمده باشد. همچنین قیمت سفارش‌های خرید نباید کمتر از قیمت پایه باشد.

ماده ۴۵: کاهش قیمت سفارش خرید ثبت شده در سامانه معاملاتی یا ورود سفارش با قیمتی کمتر از بالاترین سفارش خرید ثبت شده در سامانه معاملاتی، مجاز نمی‌باشد و حذف سفارش خرید، صرفاً در صورت ثبت سفارش خرید با قیمت بالاتر در سامانه معاملاتی مجاز است.

ماده ۴۶: عرضه توسط کارگزار فروشنده تنها در صورتی مجاز است که از زمان ثبت بهترین سفارش خرید در سامانه معاملاتی حداقل سه دقیقه گذشته باشد.

ماده ۴۷: در صورتی که از زمان ثبت بهترین سفارش خرید، ۱۵ دقیقه گذشته باشد و سفارش خریدی با قیمت بالاتر طی این مدت ثبت نشده باشد، و قیمت این سفارش مساوی یا بیشتر از قیمت پایه باشد، عرضه به بهترین سفارش خرید، از طریق کارگزار فروشنده یا به صورت خودکار در سامانه معاملاتی انجام خواهد شد. در هر حال بعد از گذشت ۱۵ دقیقه، ادامه رقابت توسط کارگزاران خریدار مجاز نمی‌باشد.

ماده ۴۸: در صورتی که در پایان جلسه معاملاتی، زمان ثبت بهترین سفارش خرید ثبت شده قبل از ده دقیقه پایانی بوده و قیمت این سفارش مساوی یا بیشتر از قیمت پایه باشد عرضه به بهترین سفارش خرید، از طریق کارگزار فروشنده یا به صورت خودکار در سامانه معاملاتی انجام خواهد شد.

ماده ۴۹: نحوه اجرای فنی مواد ۴۷ و ۴۸ در سامانه معاملاتی توسط بورس تعیین می‌شود. عدم اقدام کارگزار فروشنده مطابق روش‌های اجرایی تعیین شده توسط بورس تخلف محسوب شده و موضوع جهت رسیدگی به مرجع رسیدگی به تخلفات ارجاع خواهد شد.

ماده ۵۰: در صورت ثبت سفارش خرید در ده دقیقه پایانی بازار، ادامه رقابت به جلسه معاملاتی بعد موکول شده و کارگزار دارای بهترین سفارش خرید موظف است سفارش خود را با بهترین قیمت روز قبل، در ابتدای جلسه معاملاتی بعد وارد سامانه نماید.

ماده ۵۱: در صورتی که فروشنده به هر دلیلی از انجام معامله منصرف شود، باید قبل از شروع جلسه رسمی معاملاتی هر روز، انصراف خود را کتباً از طریق کارگزار فروشنده در دبیرخانه بورس ثبت نماید. در این صورت عرضه انجام نمی‌شود. در صورت اعلام انصراف پس از شروع جلسه معاملاتی، به انصراف مذکور در آن جلسه معاملاتی ترتیب اثر داده نخواهد شد و ملاک تصمیم‌گیری در این خصوص، زمان ثبت انصراف در دبیرخانه بورس خواهد بود.

ماده ۵۲: در صورتی که به هر دلیلی عرضه‌کننده از فروش سهام یا حق تقدم سهامی که اطلاعیه عرضه عمده آن توسط بورس منتشر شده است منصرف شود، عرضه عمده هر تعداد سهم از نماد معاملاتی که فروشنده از انجام معامله عمده آن انصراف داده است، توسط همان فروشنده، مستلزم درخواست مجدد کارگزار فروشنده جهت عرضه سهام مذکور به بورس و طی تشریفات معامله عمده حداقل دو ماه پس از انصراف از انجام معامله خواهد بود.

تبصره: موضوع انصراف فروشنده جهت رسیدگی بیشتر به مرجع رسیدگی به تخلفات ارجاع خواهد شد.

ماده ۵۳: در صورت تداوم معاملات عمده در چندین جلسه معاملاتی، تعهدات فروشنده و خریدار و کارگزاران آنها، موضوع این دستورالعمل، در تمامی جلسات معاملاتی مجرا است.

فصل یازدهم: معاملات عمده شرايطی

ماده ۵۴: در معاملات عمده شرايطی، کارگزار خریدار در صورتی مجاز به ورود سفارش به سامانه معاملاتی است که معادل ۳ درصد ارزش سهام یا حق تقدم سهام موضوع معامله براساس قیمت پایه را به صورت نقد یا ضمانت‌نامه بانکی بدون قید و شرط به نفع شرکت سپرده‌گذاری مرکزی از مشتری دریافت و حسب مورد به حساب شرکت سپرده‌گذاری مرکزی واریز یا به این شرکت تحویل دهد و تأییدیه شرکت مزبور را مبنی بر اخذ تضامین مربوطه به بورس ارائه کند.

تبصره: در صورتی که کارگزار خریدار قبل از انجام معامله، انصراف کتبی خود را از ادامه رقابت اعلام نماید یا چنانچه کارگزار خریدار موفق به انجام معامله نگردد، سپرده وی با تأیید بورس مبنی بر عدم مغایرت اقدامات کارگزار با مقررات در جریان معامله مذکور، حداکثر تا دو روز کاری پس از زمان انصراف یا انجام معامله، توسط شرکت سپرده‌گذاری مرکزی مسترد می‌شود.

ماده ۵۵: در صورت پرداخت حصه نقدی از سوی خریدار و ارائه سند تسویه خارج از پایاپای به شرکت سپرده‌گذاری مرکزی طبق آئین‌نامه معاملات اوراق بهادار در شرکت بورس اوراق بهادار تهران و قطعیت معامله، ثبت معامله در سیستم معاملاتی حداکثر تا پایان روز کاری بعد انجام خواهد شد.

تبصره: در صورت خودداری کارگزار فروشنده یا فروشنده از دریافت مستندات لازم جهت قطعی شدن معامله، کارگزار خریدار می‌تواند قرارداد موضوع بند ۷ ماده ۳۴ که به امضای خریدار رسیده است را به همراه سایر وثایق و مدارک لازم مورد اشاره در اطلاعیه عرضه عمده، جهت ثبت در سوابق به شرکت سپرده‌گذاری مرکزی ارائه و رسید دریافت نماید.

ماده ۵۶: در خصوص معامله عمده شرایطی، کارگزار خریدار باید حداکثر تا پایان وقت اداری روز کاری بعد از معامله، اسامی خریداران به همراه تعداد و درصد قابل تخصیص به آنان و همچنین دستور خرید دریافت شده را به بورس ارائه نماید. کارگزار خریدار نمی‌تواند پس از مشخص شدن برنده رقابت و قبل از تسویه، نسبت به تغییر اسامی خریداران اعلامی به بورس و درصد قابل تخصیص به آنها مبادرت نماید.

تبصره: تغییر درصد سهام قابل تخصیص بین خریداران متعدد اعلامی با موافقت آنان و فروشنده و تأیید بورس امکان‌پذیر است.

ماده ۵۷: ضوابط کلی معاملات عمده، در خصوص معاملات عمده شرایطی نیز لازم‌الاجرا می‌باشد.

فصل دوازدهم: معاملات حق تقدم خرید سهام

ماده ۵۸: دارنده گواهی حق تقدم خرید سهام که مایل به فروش حق تقدم خود می‌باشد، در دوره پذیرهنویسی به شرکت های کارگزاری مراجعه و نسبت به تکمیل درخواست فروش و تحویل گواهی حق تقدم خرید سهام به کارگزاری، اقدام می‌نماید.

ماده ۵۹: برای خریدار حق تقدم خرید سهام در بورس، "گواهینامه نقل و انتقال حق تقدم" صادر خواهد شد و معاملات دست دوم بر مبنای گواهینامه مذکور انجام می‌شود.

ماده ۶۰: گواهینامه نقل و انتقال صادره برای خریدار حق تقدم سهام در بورس، نشان دهنده کل حق تقدم های تحت تملک خریدار است. در صورتی که خریدار، دارای گواهی حق تقدم خرید آن سهم نیز باشد، کارگزار مکلف است گواهی مزبور را قبل از ارائه گواهینامه نقل و انتقال حق تقدم، از خریدار دریافت کند.

ماده ۶۱: دارنده حق تقدم خرید سهام در صورتی که مایل به پذیرهنویسی سهام جدید باشد، با تأدیه مبلغ پذیرهنویسی و طی کردن فرآیند آن جهت تبدیل حق تقدم به سهم اقدام می‌نماید و کارگزار مربوطه و بورس در این خصوص مسئولیتی نخواهند داشت.

ماده ۶۲: در صورتی که دارندگان حق تقدم خرید سهام، وجه پذیرهنویسی را در مهلت تعیین شده به حساب بانکی که در اعلامیه پذیرهنویسی ناشر پذیرفته شده قید شده است، تأدیه نمایند، حق تقدم آنها در حکم "حق تقدم استفاده نشده" تلقی خواهد شد.

ماده ۶۳: ناشر پذیرفته شده موظف است پس از پایان مهلت پذیرهنویسی دارندگان حق تقدم، تعداد و مشخصات حق تقدم استفاده نشده را به شرکت سپرده‌گذاری مرکزی اعلام نماید. در هر صورت مسئولیت اعلام مشخصات افرادی که از حق تقدم خود استفاده نکرده‌اند و تعیین تعداد آن به عهده ناشر پذیرفته شده است.

ماده ۶۴: شرکت سپرده‌گذاری مرکزی تمام حق تقدم‌های استفاده نشده را به یک کد معاملاتی منتقل می‌نماید و تعداد و کد معاملاتی آن را به ناشر پذیرفته شده، سازمان و بورس اعلام می‌کند.

ماده ۶۵: هیأت مدیره ناشر پذیرفته شده باید حداکثر تلاش خود را در خصوص فروش حق تقدم استفاده نشده به بهترین قیمت انجام دهد.

تبصره: در صورتی که به تشخیص مدیرعامل بورس، مفاد این ماده رعایت نشود، در جهت حمایت از حقوق سهامداران ناشر پذیرفته شده، وی می‌تواند نسبت به عدم تأیید تمام یا قسمتی از معاملات مذکور اقدام نماید.

ماده ۶۶: کارگزار خریدار حق تقدم استفاده نشده، موظف است وجه پذیرهنویسی حق تقدم خریداری شده را همزمان با تسویه وجه معامله حق تقدم به شرکت سپرده‌گذاری مرکزی واریز نماید. شرکت سپرده‌گذاری مرکزی، وجوه حق تقدم استفاده نشده را به کارگزار فروشنده پرداخت نموده و کارگزار فروشنده مکلف است وجوه مذکور را به حساب ناشر پذیرفته شده واریز نماید.

ماده ۶۷: سایر ضوابط مربوط به دادوستد حق تقدم خرید سهام، مشابه ضوابط حاکم بر معاملات سهام می‌باشد.

فصل سیزدهم: معاملات اوراق مشارکت

ماده ۶۸: عرضه اولیه اوراق مشارکت در بورس، منوط به پذیرش و درج این اوراق براساس دستورالعمل پذیرش و سایر مقررات مربوط به بورس است.

ماده ۶۹: به منظور عرضه اولیه اوراق مشارکت، کارگزار عرضه‌کننده باید حداقل ۵ روز کاری قبل از آغاز دوره ثبت سفارش، گزارشی حداقل شامل قیمت اوراق مشارکت، تعداد اوراق مشارکت، تاریخ شروع و پایان دوره ثبت سفارش را مطابق فرم بورس پس از تأیید ناشر پذیرفته شده و کارگزار عرضه‌کننده به بورس ارسال نماید. بورس در صورت موافقت با عرضه اولیه، این اطلاعات را در اطلاعیه عرضه اولیه اوراق مشارکت، قید نموده و حداقل ۲ روز کاری قبل از دوره ثبت سفارش منتشر می‌نماید.

ماده ۷۰: معاملات اوراق مشارکت در بورس، از زمان عرضه اولیه تا سر رسید، منوط به داشتن حداقل یک بازارگردان است. بازارگردانی اوراق مشارکت براساس دستورالعمل بازارگردانی انجام می شود.

ماده ۷۱: در صورتی که ناشر پذیرفته شده برای اولین بار اوراق مشارکت را عرضه می نماید، مکلف است قبل از عرضه، تعهدنامه سپرده گذاری اوراق مشارکت را تکمیل و به شرکت سپرده گذاری مرکزی و بورس تحویل دهد.

تبصره: در اطلاعیه عرضه اولیه اوراق مشارکت، نمایندگی بلاعزل ناشر پذیرفته شده در سپرده کردن اوراق مشارکت قید می شود.

ماده ۷۲: در صورتی که اوراق مشارکت قبلاً و از طرق دیگر عرضه شده باشد، هیأت پذیرش حداقل تعداد اوراق مشارکت جهت سپرده شدن اوراق نزد شرکت سپرده گذاری مرکزی را تعیین می نماید. معامله اوراق مشارکت در این حالت منوط به سپرده شدن حداقل تعیین شده طی مهلتی است که توسط هیأت پذیرش تعیین شده است.

ماده ۷۳: در عرضه اولیه اوراق مشارکت، کارمزد خرید و فروش به عهده ناشر پذیرفته شده است.

ماده ۷۴: ناشر پذیرفته شده مکلف است با عقد قرارداد با متعهد خرید، مابه التفاوت اوراق مشارکت ثبت شده و عرضه شده در دوره ثبت سفارش را به متعهد خرید واگذار نماید. تسویه این بخش از معاملات، به شکل خارج از پایایی می باشد.

ماده ۷۵: دوره ثبت سفارش حداکثر ۳ روز کاری است. کارگزاران موظفند، سفارش های دریافتی از مشتریان را براساس اولویت زمانی دریافت سفارش در دوره ثبت سفارش و با قیمت اسمی اوراق مشارکت، وارد سامانه معاملاتی کنند.

تبصره ۱: سفارش های خرید باید با کد معاملاتی مشتری ثبت شود و ثبت سفارش ها با کد گروهی مجاز نیست.

تبصره ۲: سفارش های ثبت شده در دوره ثبت سفارش قابل اصلاح یا حذف هستند، لیکن پس از پایان این دوره، ورود، حذف یا اصلاح سفارش ها مجاز نیست.

تبصره ۳: واحد پایه سفارش، حداقل و حداکثر حجم هر سفارش و زمان ورود سفارش ها در دوره ثبت سفارش برای هر عرضه اولیه توسط بورس تعیین و قبل از شروع دوره ثبت سفارش از طریق سایت رسمی بورس و سامانه معاملاتی به اطلاع عموم خواهد رسید.

ماده ۷۶: در صورتی که حجم کل سفارشات ثبت شده در هر زمان برابر با کل اوراق مشارکت قابل عرضه در عرضه اولیه باشد بورس نماد معاملاتی اوراق مشارکت را متوقف نموده و اوراق مشارکت به خریداران تخصیص می یابد.

ماده ۷۷: کارگزار فروشنده در پایان هر روز از دوره ثبت سفارش نسبت به عرضه اوراق مشارکت به میزان سفارشات خرید ثبت شده در سامانه معاملاتی اقدام خواهد نمود.

ماده ۷۸: اگر در پایان دوره ثبت سفارش، سفارش های ثبت شده کمتر از اوراق مشارکت عرضه شده باشد، ثبت سفارش حداکثر یک دوره با درخواست ناشر پذیرفته شده و موافقت بورس و با رعایت ماده ۱۷ دستورالعمل ثبت و عرضه عمومی اوراق بهادار، تمدید می شود.

ماده ۷۹: در صورتی که حجم کل سفارش های ثبت شده در پایان دوره ثبت سفارش کمتر از تعداد کل اوراق مشارکت عرضه شده باشد، متعهد خرید مکلف به ورود سفارش خرید برای باقیمانده اوراق خواهد بود.

تبصره: متعهد خرید ۳۰ روز فرصت دارد تا فهرست تخصیص اوراق مشارکت بین سرمایه گذاران را به بورس ارایه نماید.

ماده ۸۰: معامله اوراق مشارکت پذیرفته شده در بورس، صرفاً در بورس قابل انجام است. مبنای پرداخت سود و اصل مبلغ اوراق مشارکت در سررسید، فهرست دارندگان اوراق مشارکت نزد شرکت سپرده گذاری مرکزی است.

ماده ۸۱: محدودیت دامنه نوسان روزانه قیمت از اولین روز کاری بعد از عرضه اولیه، روی نماد معاملاتی اوراق مشارکت اعمال خواهد شد.

ماده ۸۲: خریداران و فروشندگان اوراق مشارکت، با مراجعه به کارگزاران و تکمیل فرم های سفارش خرید یا فروش، نسبت به خرید و فروش اوراق مشارکت اقدام می کنند. سفارشهای دریافتی از طریق کارگزاران وارد سامانه معاملات می شود و براساس اولویت قیمت و زمان، معاملات آن انجام می شود.

ماده ۸۳: قیمت خرید و فروش اوراق مشارکت براساس عرضه و تقاضای بازار در بورس تعیین و به صورت درصدی از ارزش اسمی اوراق مشارکت و با احتساب دو رقم اعشار بر مبنای فرمول زیر اعلام می شود.

$$\text{قیمت پیشنهادی (درصد)} = \frac{\text{ارزش پیشنهادی}}{\text{ارزش اسمی}} \times 100$$

ماده ۸۴: خریدار اوراق مشارکت ملزم است علاوه بر قیمت خرید اوراق مشارکت، سود انباشته اوراق مزبور (سود بین دو موعد سررسید که در امید نامه اوراق قید شده است) و هزینه های معاملاتی را نیز پرداخت نماید.

ماده ۸۵: در صورت وجود اطلاعات مهم در بازار اوراق مشارکت، بورس یا سازمان حسب مورد می‌تواند نماد معاملاتی مربوطه را طبق مقررات متوقف و پس از انتشار اطلاعات نسبت به بازگشایی نماد اقدام نماید. دامنه نوسان روزانه قیمت در روز بازگشایی نماد اعمال نخواهد شد.

ماده ۸۶: ضامن، بازارگردان یا بازار ساز مکلف است در راستای ایفای تعهدات خود مبنی بر خرید اوراق، به ترتیبی که در بیانیه ثبت مشخص شده است نسبت به ورود سفارش های خرید لازم و حفظ آن طی دوره معاملاتی اقدام نماید.

ماده ۸۷: معامله بیش از یک درصد از کل اوراق منتشره یک ناشر، در چهارچوب ضوابط معاملات عمده قابل انجام است.

ماده ۸۸: تسویه وجوه معاملات اوراق مشارکت توسط شرکت سپرده گذاری مرکزی و یک روز کاری بعد از انجام معامله (T+۱) صورت می‌گیرد. این شرکت برای خریدار و فروشنده گواهی نقل و انتقال اوراق مشارکت صادر می‌نماید.

ماده ۸۹: سایر مقررات مربوط به نحوه دریافت سفارش خرید و فروش اوراق و سایر مقررات مربوط از جمله احراز هویت مشتری دریافت کد معاملاتی و غیره مشابه ضوابط حاکم بر معاملات سهام در این دستورالعمل می‌باشد.

فصل چهاردهم: شرایط دریافت و اجرای سفارش ها توسط کارگزاران

ماده ۹۰: مسئولیت احراز هویت مشتری بر عهده کارگزار است. کارگزار باید جهت انجام معاملات اوراق بهادار در بورس، مطابق مقررات از جمله مقررات مبارزه با پولشویی و سایر مقررات مرتبط، نسبت به احراز هویت و شناسایی مشتریان به شرح زیر اقدام نماید:

الف) احراز هویت و شناسایی شخص حقیقی:

۱- اخذ اصل مدرک شناسایی مشتری شامل شناسنامه و کارت ملی و در مورد اشخاص خارجی، گذرنامه

معتبر و نگهداری کپی مصدق تمامی صفحات مدارک مزبور؛

۲- اخذ اطلاعات در مورد آدرس محل سکونت و کار؛

۳- اخذ اطلاعات در مورد حساب بانکی مرتبط با معاملات اوراق بهادار مشتری؛

۴- اخذ اطلاعات در مورد حجم معاملات قبلی مشتری؛

۵- اخذ اطلاعات در مورد هدف از انجام معاملات اوراق بهادار.

ب) احراز هویت و شناسایی شخص حقوقی:

- ۱- اخذ اطلاعات در خصوص اساسنامه، شرکت‌نامه، آگهی روزنامه رسمی در خصوص تأسیس و آخرین تغییرات آن، آگهی آخرین تغییرات مدیران و صاحبان امضای مجاز، ترکیب سهامداران، مالکان یا شرکاء بالای ده درصد، مؤسسان، اعضای هیأت مدیره و مدیر عامل، بازرسان، حسابرسان و نشانی اقامتگاه آنان؛
- ۲- اخذ اطلاعات مربوط به حساب بانکی مرتبط با معاملات اوراق بهادار؛
- ۳- اخذ اطلاعات در مورد حجم معاملات قبلی؛
- ۴- اخذ اصل مدرک شناسایی صاحبان امضای مجاز شامل شناسنامه و کارت ملی و نگهداری کپی مصدق تمامی صفحات مدارک مذکور.

تبصره ۱: کلیه مستندات اخذ شده موضوع این ماده باید توسط کارگزار برابر با اصل شوند.

تبصره ۲: کلیه اطلاعات موضوع این ماده براساس فرمت های ابلاغی بورس اخذ خواهد شد.

ماده ۹۱: کارگزاران مکلف به ثبت و نگهداری مدارک مربوط به سوابق شناسایی مشتریان و اطلاعات، مستندات و سوابق مربوط به معاملات می‌باشند.

تبصره ۱: اسناد مربوط باید به گونه ای ثبت و نگهداری شود که امکان ارایه آن حسب درخواست سازمان و بورس وجود داشته باشد.

تبصره ۲: کارگزاران مکلفند علاوه بر مفاد این ماده، الزامات مندرج در مقررات از جمله مقررات مبارزه با پولشویی در خصوص نگهداری و امحاء اسناد را رعایت نمایند.

ماده ۹۲: در صورتی که مشتری از ارایه اطلاعات و مدارک مورد نظر موضوع ماده ۹۰ امتناع کند یا کارگزار اطلاعاتی برخلاف اطلاعات ارایه شده توسط مشتری احراز نماید، باید از انجام معامله برای مشتری خودداری کند.

ماده ۹۳: کارگزاران باید نسبت به نظارت مستمر بر مشتریان خود و تعیین اهداف سرمایه‌گذاری آنها به منظور اطمینان از انطباق عملیات و معاملات آنها با اطلاعات جمع‌آوری شده اقدام نمایند.

ماده ۹۴: کارگزار موظف است برای دریافت درخواست مشتریان از فرم های کاغذی یا الکترونیک، طبق فرمت بورس استفاده کند.

تبصره: دریافت درخواست مشتریان به صورت الکترونیک اعم از تلفنی، فکس، اینترنت و سایر روش ها باید براساس دستورالعمل مصوب هیئت مدیره سازمان صورت گیرد.

ماده ۹۵: کارگزاران نمی‌توانند از دریافت درخواست های مشتریان که با رعایت مقررات ارایه می‌شود، خودداری نمایند.

ماده ۹۶: کارگزاران مکلفند از دفاتر ثبت سفارش مورد تأیید سازمان استفاده نمایند. سفارش های مشتریان به ترتیب زمان دریافت، در این دفاتر ثبت می‌شود. در این دفتر باید استاندارد های وضع شده توسط سازمان در خصوص ثبت و اجرای درخواست های مشتریان رعایت شود. کارگزاری مجاز به استفاده از کد معاملات گروهی و ثبت سفارش های گروهی هستند که مقررات موضوع این ماده را رعایت نمایند.

ماده ۹۷: کارگزاران در دریافت سفارش ها از وکیل یا نماینده قانونی مشتریان باید مقررات دستورالعمل انجام معاملات وکالتی را رعایت نمایند.

ماده ۹۸: کارگزاران مجاز به تغییر کد معاملاتی سفارشات ثبت شده در سامانه معاملاتی نمی‌باشند.

ماده ۹۹: ورود سفارش با اعتبار زمانی پایان روز، پس از پایان آخرین جلسه رسمی معاملاتی روزانه مجاز نمی‌باشد.

ماده ۱۰۰: کارگزاران موظفند سفارش مشتریان را همواره با رعایت صرفه و صلاح ایشان اجرا نمایند.

ماده ۱۰۱: در صورتی که اجرای سفارشات مشتریان منجر به نقض مقررات، دستکاری بازار یا معاملات متکی به اطلاعات نهانی گردد کارگزار مکلف است از اجرای سفارش مشتریان خودداری نموده و مراتب را به سازمان و بورس گزارش دهد.

فصل پانزدهم: ضوابط انتقال سهام به کارکنان شرکت ها در عرضه اولیه

ماده ۱۰۲: انتقال سهام به کارکنان ناشر پذیرفته شده در عرضه های اولیه که مشمول معاملات ترجیحی نباشد بنابر مفاد این فصل صورت می‌پذیرد.

ماده ۱۰۳: کارگزار مکلف است بر اساس نامه مدیر عامل ناشر پذیرفته شده موضوع انتقال، حداقل اطلاعات زیر را دریافت نماید:

۱- نام شرکت و تعداد سهام موضوع انتقال؛

۲- مصوبه هیأت مدیره ناشر پذیرفته شده؛

۳- لیست کامل اسامی و مشخصات کارکنان ناشر پذیرفته شده که قرار است به ایشان سهام تخصیص

یابد؛

۴- سفارش فروش سهامدار یا سهامداران عرضه کننده.

ماده ۱۰۴: کارگزار طی یک روز معاملاتی و حداکثر تا پایان روز کاری پنجمین جلسه رسمی معاملاتی پس از عرضه اولیه اقدام به تخصیص سهام به یک کد واسط می‌کند. انتقال سهام از کد واسط به کد مالکیت هر یک از کارکنان ظرف مهلتی که توسط مدیرعامل بورس تعیین می‌شود و حداکثر ۳۰ روز کاری پس از تخصیص به کد واسط می‌باشد، امکان‌پذیر است.

ماده ۱۰۵: در صورتی که به هر دلیل امکان انتقال سهام به کد معاملاتی برخی از کارکنان ناشر پذیرفته شده در مهلت مقرر وجود نداشته باشد، سهام به کد فروشنده بازگردانده می‌شود.

ماده ۱۰۶: قیمت تخصیص سهام به کد واسط معادل قیمت میانگین وزنی معاملات روزانه سهام ناشر پذیرفته شده طی روزی است که تخصیص سهام به کد واسط در آن روز انجام شده است.

ماده ۱۰۷: تعداد سهام قابل واگذاری به کارکنان، حداکثر معادل ۵٪ کل سهام ناشر پذیرفته شده خواهد بود. چنانچه افزایش سرمایه ناشر پذیرفته شده در جریان ثبت باشد، مجموع سرمایه ثبت شده و افزایش سرمایه در جریان ثبت، مبنای تعیین ۵٪ فوق قرار خواهد گرفت.

ماده ۱۰۸: تعداد سهام تعیین شده جهت واگذاری به اشخاص موضوع این دستورالعمل جزء سهمیه خرید کارگزار خریدار در عرضه اولیه نمی‌باشد.

فصل شانزدهم: ضوابط معامله ترجیحی

ماده ۱۰۹: معامله ترجیحی، انتقال سهام شرکت های دولتی به کارکنان همان شرکت یا سایر اشخاص حقوقی به منظور اجرای برنامه های خصوصی سازی است و با نرخ و شرایط تعیین شده در مصوبه مرجع ذیصلاح جهت تصمیم گیری در این خصوص انجام می‌شود.

ماده ۱۱۰: کارگزار جهت انجام معاملات ترجیحی باید درخواست انجام معامله ترجیحی را به همراه نامه سازمان خصوصی سازی که حاوی حداقل اطلاعات زیر است به بورس ارائه نماید:

۱- نام ناشر پذیرفته شده و تعداد سهام موضوع انتقال؛

۲- قیمت انتقال؛

۳- نام عرضه کننده و کد معاملاتی وی؛

۴- اسامی کارکنان یا اشخاص حقوقی.

تبصره: مسئولیت صحت و سقم اطلاعات ارائه شده یا میزان سهام قابل تخصیص به هر یک از اشخاص بر عهده بورس یا کارگزار نمی‌باشد.

ماده ۱۱۱: کارگزار اقدام به انتقال سهام به کد ترجیحی در خارج از جلسه رسمی معاملاتی و در بازار عادی سامانه معاملاتی می‌کند. انتقال سهام از کد ترجیحی به کد معاملاتی هر یک از کارکنان ظرف مدت حداکثر ۳۰ روز کاری پس از انتقال به کد ترجیحی، امکان‌پذیر است.

فصل هفدهم: ضوابط معاملات چرخشی

ماده ۱۱۲: انجام معاملات چرخشی به نحوی که تا پایان جلسه رسمی معاملاتی، وضعیت مالکیت طرفین معامله در خصوص تمام یا بخشی از اوراق بهادار موضوع معامله تغییر ننماید در بورس ممنوع است و بورس معامله مذکور را تأیید نخواهد کرد.

ماده ۱۱۳: در صورتی که این معاملات سهواً انجام شوند، کارگزار مکلف است مراتب را بلافاصله به مدیر عامل بورس اطلاع دهد؛ به هر ترتیب بورس این معاملات را تأیید نخواهد کرد.

ماده ۱۱۴: چنانچه کارگزار از اعلام مراتب به بورس خودداری نماید یا بورس انجام معامله را سهوی تشخیص ندهد، پرونده کارگزار متخلف برای رسیدگی به مراجع رسیدگی به تخلفات ارجاع می‌شود.

ماده ۱۱۵: در صورتی که بورس تشخیص دهد انجام یک معامله بصورت مستقیم یا غیرمستقیم طی یک دوره زمانی منجر به تغییر مالکیت نشود و این معامله با هدف شناسایی سود (زیان) انجام شده باشد موظف است از تأیید آن خودداری نماید.

فصل هجدهم: سایر مقررات

ماده ۱۱۶: محاسبه کارمزدهای معاملات بر مبنای معاملات، به ترتیبی که در سامانه معاملاتی ثبت شده است، صورت می‌گیرد.

ماده ۱۱۷: در خصوص معاملات برخط اوراق بهادار مفاد “دستورالعمل معاملات برخط اوراق بهادار در بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران” نیز، علاوه بر مفاد این دستورالعمل لازم‌الاجراست.

ماده ۱۱۸: نرخ های خدمات و کارمزد های بورس از معاملات و نحوه وصول آن با رعایت سقف های مصوب هیأت مدیره سازمان، توسط هیأت مدیره بورس تصویب و اعمال می‌گردد.

ماده ۱۱۹: در صورت پذیرش سهام شرکت هایی که در خصوص مالکیت سهام آن، محدودیت مقرراتی یا اساس نامه ای وجود دارد، بورس موظف است محدودیت های مذکور را براساس مقررات و در چارچوب امکانات عملیاتی خود کنترل نماید.

ماده ۱۲۰: کلیه مواردی که مطابق این دستورالعمل باید توسط بورس اعلام شود و کلیه موارد اطلاع‌رسانی که مطابق این دستورالعمل الزامی می‌باشد از طریق سایت رسمی بورس انجام خواهد گرفت.

ماده ۱۲۱: فقط اوراقی در بورس قابل معامله هستند که نزد شرکت سپرده‌گذاری مرکزی سپرده شده و گواهی نقل و انتقال برای آن صادر شده باشد.

ماده ۱۲۲: بورس مکلف است بر محاسبات شاخص‌های تعریف شده در سامانه معاملات، محاسبه قیمت‌های پایانی و تنظیمات سامانه معاملات بصورت مستمر نظارت نماید و در صورت لزوم موارد را از مدیریت سامانه معاملات پیگیری نماید.

ماده ۱۲۳: از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این دستورالعمل، مقررات مشروحه زیر و کلیه مقررات و ضوابط مغایر با این دستورالعمل لغو می‌شود:

۱- دستورالعمل اجرایی معاملات عمده نوع اول و دوم مصوب ۱۳۸۲/۱۱/۵۲ هیأت‌مدیره سازمان

کارگزاران بورس اوراق بهادار تهران؛

۲- دستورالعمل عرضه اولیه و دادوستد دست دوم اوراق مشارکت در بورس اوراق بهادار مصوب

۱۳۸۴/۶/۲۱ هیأت‌مدیره سازمان کارگزاران بورس اوراق بهادار تهران؛

۳- دستورالعمل اجرایی دادوستد گواهینامه حق تقدم خرید سهام در دوره پذیرهنویسی در بورس اوراق

بهادار مصوب ۱۳۸۴/۶/۲۱ هیأت‌مدیره سازمان کارگزاران بورس اوراق بهادار تهران؛

۴- دستورالعمل اجرایی توقف نماد معاملاتی اوراق بهادار مصوب ۱۳۸۴/۷/۱۶ هیأت‌مدیره سازمان

کارگزاران بورس اوراق بهادار تهران؛

۵- چارچوب انتقال عملیات و فعالیت‌های اجرایی سازمان کارگزاران بورس اوراق بهادار تهران به بورس

اوراق بهادار تهران (شرکت سهامی عام) مصوب ۱۳۸۵/۱۱/۲۹ هیأت‌مدیره سازمان کارگزاران بورس اوراق

بهادار تهران؛

۶- مصوبه مربوط به نحوه انجام معاملات عمده سازمان خصوصی‌سازی در کلیه واگذاری‌های سهام توسط

آن سازمان در معاملات عمده مصوب ۱۳۸۶/۵/۳ هیأت‌مدیره سازمان بورس و اوراق بهادار؛

۷- دستورالعمل رفع گره‌های معاملاتی مصوب ۱۳۸۶/۶/۴۱ هیأت‌مدیره سازمان بورس و اوراق بهادار؛

۸- مصوبه اخذ تضمین در معاملات عمده مصوب ۱۳۸۶/۱۰/۹ هیأت‌مدیره سازمان بورس و اوراق بهادار.

۹- دستورالعمل انتقال سهام به کارکنان شرکت تازه پذیرفته شده در بورس مصوب ۱۳۸۳/۳/۱۱ شورای

بورس.

فصل نوزدهم: پذیرهنویسی اوراق بهادار به قیمت ثابت در بورس اوراق بهادار تهران^۱

ماده ۱۲۴: پذیرهنویسی اوراق بهادار در بورس براساس مجوز صادره از سازمان و مفاد بیانیه ثبت انجام خواهد شد. درخصوص اوراق بهاداری که مجوز انتشار آن توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران صادر می‌گردد، شرایط تعیین شده در مجوز آن بانک ملاک خواهد بود.

تبصره: درخصوص سهام و حق تقدم سهام، پذیرهنویسی صرفاً درخصوص سهام جدید شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، در آن بورس امکان‌پذیر است.

ماده ۱۲۵: کارگزار عرضه‌کننده مکلف است حداقل ۷ روز کاری قبل از زمان عرضه پیشنهادی خود، مدارک و اطلاعات زیر را به بورس ارایه نماید:

- ۱- تاییدیه شرکت سپرده‌گذاری مرکزی مبنی با سپرده‌شدن کل اوراق مورد پذیرهنویسی
- ۲- بیانیه ثبت حسب مورد
- ۳- اعلامیه پذیرهنویسی
- ۴- اعلام شرایط در نظر گرفته شده برای کارگزاران خریدار در خصوص امکانات آنها و یا زمان توزیع اوراق در شبکه داخلی کارگزاران
- ۵- اطلاعات و مدارکی که کارگزاران خریدار در زمان پذیرهنویسی باید از خریداران اخذ و به ناشر ارایه نمایند، از قبیل مشخصات هویتی خریداران و شماره حساب بانکی
- ۶- سایر اطلاعات به تشخیص بورس

ماده ۱۲۶: بورس حداقل ۳ روز کاری قبل از شروع پذیرهنویسی نسبت به انتشار اطلاعیه عرضه و بیانیه ثبت حسب مورد اقدام خواهد کرد.

ماده ۱۲۷: روز اول پذیرهنویسی نماد اوراق بهادار توسط بورس به نحوی گشایش می‌یابد که سفارشات با قیمت معین مندرج در اطلاعیه عرضه، قابل ورود به سامانه معاملاتی باشد. در پذیرهنویسی واحد پایه سفارشات و محدودیت حجمی منطبق با شرایط مندرج در اطلاعیه عرضه تعیین می‌گردد. تنظیمات سامانه معاملاتی از جمله قیمت، واحد پایه سفارش و محدودیت حجمی توسط بورس تعیین و اعلام خواهد شد.

^۱ الحاقی به دستورالعمل اجرائی نحوه انجام معاملات در بورس اوراق بهادار تهران، مصوب مورخ ۱۳۸۹/۰۹/۱۳

ماده ۱۲۸: کارگزاران پس از گشایش نماد، امکان ورود سفارش خرید را طی دوره مشخص شده در اعلامیه پذیرهنویسی به سامانه معاملات خواهند داشت. سفارش های خرید باید با شرایط مندرج در اطلاعیه عرضه مطابقت داشته باشند. بورس می تواند سفارش هایی را که با شرایط مزبور منطبق نیست حذف نماید.

ماده ۱۲۹: پس از فروش تمام اوراق بهادار قابل عرضه، نماد معاملاتی مربوطه متوقف می شود.

تبصره: در صورتی که در پایان مهلت پذیرهنویسی، کل اوراق بهادار قابل عرضه خریداری نگردد، متعهد

پذیرهنویس طبق اعلامیه پذیرهنویسی مکلف به خرید اوراق بهادار خریداری نشده خواهد بود.

ماده ۱۳۰: در صورتی که حجم خرید های یک کارگزاری بصورت گروهی به میزانی باشد که به تشخیص بورس، تخصیص آن نیاز به زمان بیشتری داشته باشد، بورس می تواند با رعایت مقررات و مهلت های قانونی پذیرهنویسی با افزایش زمان تخصیص حداکثر تا ۱۰ روز پس از پایان پذیرهنویسی، موافقت نماید.